

Процес прогнозування необхідно починати з прогнозу обсягів продажу, після чого визначаються необхідні активи для підтримки його рівня і приймається рішення щодо джерел фінансування необхідних активів. Потім можна спроектувати план руху готівки і балансові звіти.

Прогноз обсягу продажу, який є початком усього процесу прогнозування, дає змогу отримати таку інформацію [5, с. 81]:

- передбачувані затрати на здійснення мети планування або видатки, які пов'язані з продажем (реалізацією) і маркетинговими рішеннями;
- передбачуваний обсяг робіт, що закладений у календарний план при плануванні виробничих потужностей (інакше кажучи, потреби у трудових і матеріальних ресурсах та організації їх використання).

Без прогнозу показників фінансового стану підприємство не має змоги планувати розвиток своєї матеріально – технічної бази, робити витрати, віддача від яких віддалена в часі від їх, розумно будувати свої господарські відносини з покупцями й постачальниками, банками, іншими партнерами. Так, жоден комерційний банк не надасть позичку підприємству, яке не може дати чіткого прогнозу свого фінансового стану на період до повернення заборгованості.

Література:

1. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування: навчальний посібник. Л.: Компакт–ЛВ, 2015. 463 с.
2. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств. *Фінанси України*. 2015. № 3. С. 117-128.
3. Варналій З.С. Основи підприємництва: навчальний посібник. К.: Знання–Прес, 2012. 239 с.
4. Костенко Т.Д., Підгора Є.О., Рижиков В.С., Панков В.А., Герасимов А.А., Ровенська В.В. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: монографія. К.: Центр навч. літ-ри, 2015. 400 с.
5. Татянич Л.С. Роль фінансового планування на підприємстві в умовах ринкового господарювання. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2013. № 1(9). С. 78-83.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ СИСТЕМУ

Холодна К.Г.

Науковий керівник: Холодний Г.О., к.е.н., доцент

Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця

Тіньова економіка в Україні є однією з найбільших перешкод розвитку конкурентоспроможності країни, зростання соціальних стандартів життя населення та інтеграції в європейське співтовариство. Вона є відображенням активної криміналізації економічних процесів, високої корумпованості органів державної влади та низької правової і податкової культури юридичних та фізичних осіб.

Поняття «тіньова економіка» розглядається як не контрольоване суспільством виробництво, розподіл, обмін і споживання економічних благ і підприємницьких здібностей, тобто приховувані від органів державного управління та контролю, а також громадкості соціально-економічні відносини між господарюючими суб'єктами щодо використання державної, недержавної власності з метою отримання надприбутків для задоволення особистих і групових потреб невеликої частини населення країни [1, с. 69].

Основними формами тіньової економіки є: приховування прибутків юридичних та частини доходів фізичних осіб від оподаткування; нелегальний експорт капіталів і товарів; всеохоплююча корупція; нелегальне виробництво товарів і послуг та їх реалізація; розкрадання державної власності, зокрема в процесі приватизації; шахрайство у фінансово-кредитній сфері; кримінальна діяльність економічних суб'єктів (наркобізнес, розкрадання, грабежі); штучне заниження фіксованих та регульованих цін на товари й послуги через застосування «тіньових цін» [2, с. 186].

З проблемою тінізації економіки стикаються майже всі країни, але в одних її рівень незначний, а в інших вона постає суттєвою загрозою національним інтересам країни й національній безпеці в економічній сфері.

Традиційною причиною тінізації економіки вважають надмірний податковий тягар. Проте ця думка не повною мірою відтворює причини тінізації. Наприклад, в Україні загальне податкове навантаження на підприємство складає 55,5%. Разом з тим у Франції – 65,8%, в Австрії – 55,5%, у Швеції – 54,6%, але в цих країнах масштаби тіньової економіки складають 10-25% ВВП. Отже, оподаткування не є першопричиною тінізації економіки. Основними передумовами високого рівня тінізації економіки залишаються неефективний інституціональний базис регулювання підприємництва та незадовільні умови здійснення підприємницької діяльності [3, с. 14].

Високий рівень корумпованості наявний у сферах, що здійснюють постачання енергоносіїв, землевідведення під будівництво, операції з комерційною нерухомістю і приватизацію державного майна. Тут існує значний розрив між ринковими і «відпускними» цінами на «продукцію» і, відповідно, можливість здобуття надприбутків, що є джерелом хабарництва і «відкотів», з якими більш всього фірми працюють в будівництві (91%), торгівлі (75%), сфері нерухомості (75%), сільському господарстві (58%), енергетиці (58%) [2, с. 6].

Зневіра суб'єктів економічної діяльності в покращення економічної та політичної ситуації найближчим часом спонукала їх активно використовували схеми приховування частини прибутків, у тому числі такі, як поширення збитковості та неплатежів в економіці.

Через тіньову економіку держава втрачає можливості реального управління економікою, оскільки більше половини економічної діяльності має неофіційний характер, не потрапляє під дію державно-правових регуляторів. Як наслідок, центральні органи влади не володіють об'єктивними макроекономічними показниками, що заважає формуванню ефективної економічної політики. Вона негативно впливає на економічну систему, адже

сконцентрований капітал не спрямовується на інвестування національного виробництва, не може бути використаний для підтримки соціальної інфраструктури, об'єктивно сприяє зростанню податкового тягаря, що в свою чергу ще більший обсяг економіки заганає в тінь.

При визначенні шляхів детінізації економіки передусім врахувати що вона буває неформальною, прихованою і кримінальною. Кримінальна економіка повинна підлягати викорененню шляхом адміністративно-каральних методів із метою оздоровлення української економіки. Неформальну і приховану частину тіньової економіки необхідно легалізувати безкарно, з метою зростання економіки.

Для вирішення проблеми обмеження масштабів тонізації необхідно забезпечити чіткість і однозначність дії законів, здійснити масштабну податкову реформу, провести судову реформу, ліквідувати інституційні й адміністративні перешкоди ведення бізнесу, створення механізмів надійного захисту прав власності всіх учасників економічного життя, сформувати систему контролюючих служб та якісного кадрового забезпечення [4, с. 161].

Успіх у боротьбі з тіньовою економікою можливий лише за умови свідомою масової підтримки суспільства, а це, у свою чергу, можливо лише за наявності високого рівня довіри громадян додержавних інститутів влади і управління.

Література:

1. Мазур І. Корупція як інститут тіньової економіки. *Економіка України*. 2005. № 8. С. 68-74.
2. Августин Р.Р. Формування інституціонального механізму регулювання тіньового сектору та економічного зростання. *Научные труды ДонНТУ*. 2014. № 3. С. 185-189.
3. Тищук Т.А., Харазішвілі Ю.М., Іванов О.В. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрями подолання: аналітична доповідь. К.: НІСД, 2011. 96 с.
4. Новий курс: Реформи в Україні 2010-2015 рр. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua/books/2010/10nandop1.pdf> (дата звернення: 22.01.2019).

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «ЕФЕКТИВНІСТЬ»

Хоменко А.Ю.

*Науковий керівник: Антощенкова В.В., к.е.н., доцент
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка*

Економічна ефективність є складною категорією економічної науки. Складність виявляється в тому, що існують різні трактування вимірювання результатів і витрат виробництва. Поклавши в основу вимірювання ефективності певні правильні принципи, дослідники порушують їх.